

คู่มือการทวนสอบ
มาตรฐานผลสัมฤทธิ์นักศึกษา

ฝ่ายวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปีการศึกษา 2557

คำนำ

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีประกาศ คณะกรรมการการอุดมศึกษาเกี่ยวกับ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยได้ให้ความสำคัญกับ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชา และผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ จึงได้กำหนดให้มีการดำเนินการ ต่างๆ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของหลักสูตร เพื่อประโยชน์ต่อการกำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการรับรองคุณวุฒิเพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนในการเข้ารับราชการของ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิเพื่อการศึกษาต่อหรือทำงานในต่างประเทศ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการ สังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะสามารถตรวจสอบหลักสูตรที่มีคุณภาพ และมาตรฐานได้โดยสะดวก ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและ มาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register: TQR) เมื่อสถาบันฯ ได้เปิดสอนไปแล้วอย่างน้อยครึ่งระยะเวลาของหลักสูตร ซึ่งตามเงื่อนไข ดังกล่าวหลักสูตรจะต้องทำการประเมินคุณภาพภายในและมีผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่ กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร โดยมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปต่อเนื่องกัน 2 ปี โดยหนึ่งในข้อบ่งชี้ ดังกล่าวคือ ต้องมีการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ที่กำหนดใน มคอ.3 และ 4 อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา ฝ่ายวิชาการและเทคโนโลยี สารสนเทศ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ดำเนินการจัดทำคู่มือทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เพื่อใช้สำหรับเป็นแนวปฏิบัติในการทวนสอบต่อไป

ผู้จัดทำ

ฝ่ายวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
สารบัญ	2
ส่วนที่ 1 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ นักศึกษา	3
ส่วนที่ 2 การทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา	8
ส่วนที่ 3 ระบบและกลไกการทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา	15
ส่วนที่ 4 กระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา	17

ส่วนที่ 1

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552 (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และเพื่อ เป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาและสาขา/สาขาวิชา และประกาศคณะกรรมการการ อุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่ง ประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสายวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรใน แต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิด โอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้ จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจใน ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่า สามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังนี้คือ

1) ยึดหลักความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยมุ่งให้กรอบ มาตรฐานคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการ อุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษามีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตร การปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอนของอาจารย์ การ เรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังได้จริง

2) มุ่งเน้นที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (**Learning Outcomes**) ซึ่งเป็นมาตรฐาน ขั้นต่ำ เชิงคุณภาพ เพื่อประกันคุณภาพบัณฑิตและสื่อสารให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและมั่นใจถึง กระบวนการผลิตบัณฑิต โดยเริ่มที่ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา คือ กำหนดมาตรฐานผลการ เรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังไว้ก่อน หลังจากนั้นจึงพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ จัดการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้บัณฑิตบรรลุถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้นั้นอย่างสอดคล้องและส่งเสริม กันอย่างเป็นระบบ

3) มุ่งที่จะประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไว้แล้วเข้าด้วยกันและเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งจะสามารถอธิบายให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับความหมายและความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาของคุณวุฒิหรือปริญญาในระดับต่างๆ

4) มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาใดๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาจะช่วยกำหนดความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาในทุกชั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย โดยมั่นใจถึงผลผลิตสุดท้ายของการจัดการศึกษา คือ **คุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง** สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และเป็นคนดีของสังคม ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศไทย

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาาระดับอุดมศึกษา เป็นแนวทางในการพัฒนา หรือ ปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement) เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถาบัน อุดมศึกษา โดยใช้ระบบและกลไกในการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษา และใช้เป็นกรอบอ้างอิงสำหรับผู้ประเมินของการประกันคุณภาพภายนอกเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิต และการจัดการเรียนการสอน

มาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาาระดับอุดมศึกษา (มคอ.) จะประกอบด้วย

มคอ. 1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา.....

มคอ. 2 รายละเอียดของหลักสูตร

มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา

มคอ. 4 รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม

มคอ. 5 รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา

มคอ. 6 รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม

มคอ. 7 รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร

มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

มาตรฐานผลการเรียนรู้ คือ ข้อกำหนดเฉพาะซึ่งเป็นผลที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านที่ได้รับการพัฒนา และแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจและความสามารถจากการเรียนรู้เหล่านั้นได้อย่างเป็นที่เชื่อถือเมื่อเรียนจบในรายวิชาหรือหลักสูตรนั้นแล้วมาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

2) ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตนเอง

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านนี้ บางสาขาวิชาต้องการทักษะทางกายภาพสูง เช่น การเดินรำ ดนตรี การวาดภาพ การแกะสลัก พลศึกษา การแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skill)

การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ซึ่งกำหนดให้มีการรายงานผลดัชนีบ่งชี้ผลการดำเนินงาน ซึ่ง สกอ. ได้กำหนดตัวบ่งชี้พื้นฐานไว้ 12 ตัว และหลักสูตรต้องผ่านใน 5 ตัวบ่งชี้แรกที่ สกอ. กำหนด ซึ่งตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานของหลักสูตร ได้แก่

1) อาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อยร้อยละ 80 มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และ ทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร

2) มีรายละเอียดของหลักสูตร ตามแบบ มคอ.2 ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ หรือ มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา (ถ้ามี)

3) มีรายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.3 และ มคอ.4 อย่างน้อยก่อนการเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาให้ครบทุกรายวิชา

4) จัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา และรายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.5 และ มคอ.6 ภายใน 30 วัน หลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอนให้ครบทุก รายวิชา

5) จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร ตามแบบ มคอ.7 ภายใน 60 วัน หลังสิ้นสุดปี การศึกษา

6) มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ที่กำหนดใน มคอ.3 และ มคอ.4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา

7) มีการพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน หรือ การประเมินผลการเรียนรู้ จากผลการประเมินการดำเนินงานที่รายงานใน มคอ.7 ปีที่แล้ว

8) อาจารย์ใหม่ (ถ้ามี) ทุกคน ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน

9) อาจารย์ประจำทุกคนได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

10) จำนวนบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน (ถ้ามี) ได้รับการพัฒนาวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี

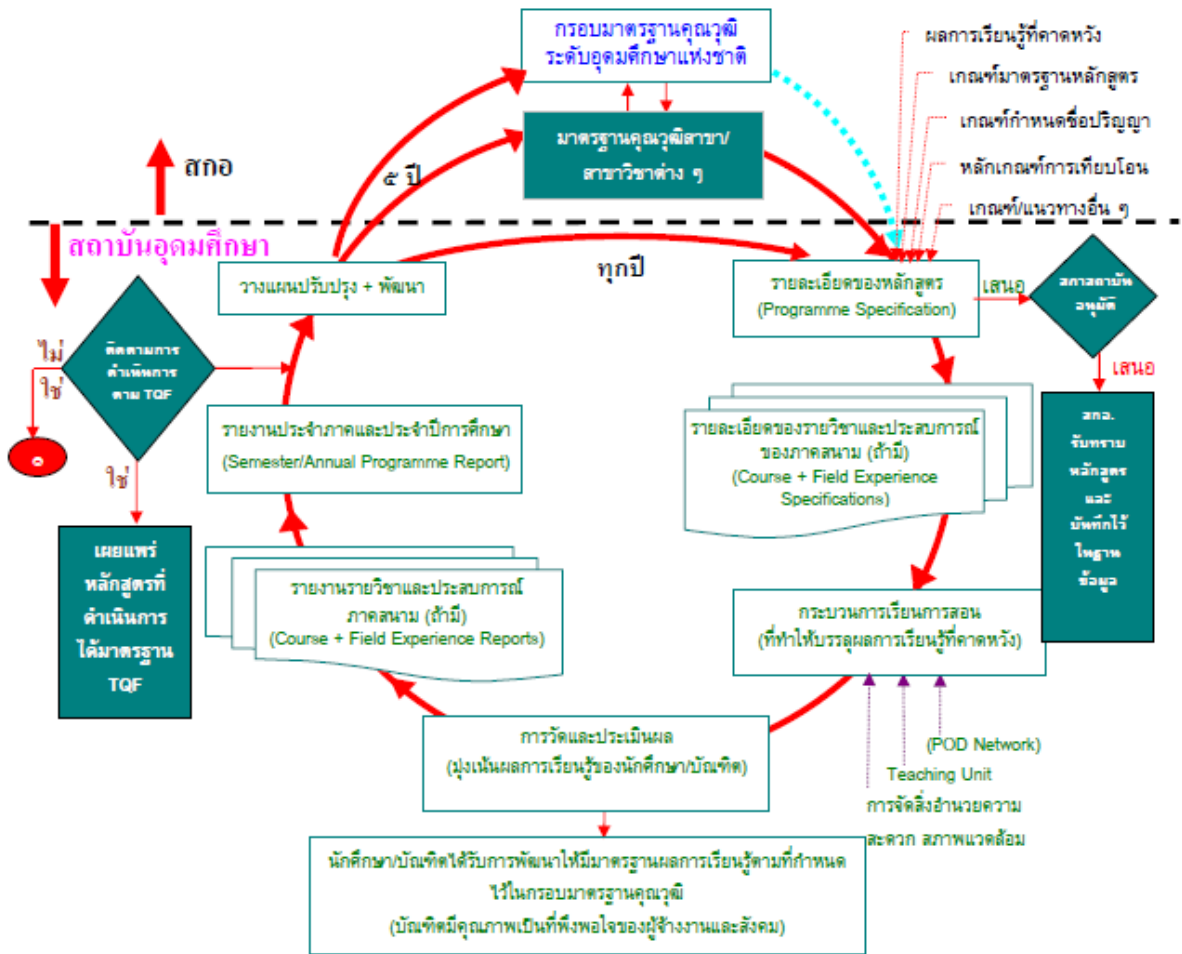
11) ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาปีสุดท้าย/บัณฑิตใหม่ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 5.0

12) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตใหม่ เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 5.0

สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดตัวบ่งชี้เพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับพันธกิจและวัตถุประสงค์ของสถาบันฯ หรือกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่สูงขึ้น เพื่อการยกระดับมาตรฐานของตนเอง โดยกำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาที่จะได้รับการรับรองมาตรฐานหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ต้องมีผลการดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายตัวบ่งชี้ทั้งหมด อยู่ในเกณฑ์ดีต่อเนื่อง 2 ปีการศึกษาเพื่อติดตามการดำเนินการตาม TQF ต่อไป ทั้งนี้เกณฑ์การประเมินผ่านคือ มีการดำเนินงานตามข้อ 1-5 และอย่างน้อยร้อยละ 80 ของตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ระบุไว้ในแต่ละปี

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการทวนสอบเป็นดัชนีบ่งชี้ผลการดำเนินงานข้อหนึ่งซึ่งกำหนดไว้ว่า “มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ที่กำหนดใน มคอ.3 และมคอ.4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา” ซึ่งเมื่อทวนสอบครบหลักสูตรก็จะสามารถทวนสอบได้ครบทุกรายวิชา ดังในผู้สอน ผู้รับผิดชอบรายวิชาและผู้รับผิดชอบหลักสูตร จึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทวนสอบเพื่อให้เกิดการทวนสอบที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผล และสะดวกต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของหลักสูตร

แผนภูมิแสดงการนำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาสู่การปฏิบัติ

๑ กท.๖ กำหนดหลักเกณฑ์การปรับปรุง

ส่วนที่ 2

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา

ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาระบบและกระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา เป็นผลมาจาก ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2552 ได้กำหนดแนวทางการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับ..... สาขา/สาขาวิชา...(มคอ.1) จะมีการกำหนด เรื่อง การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ไว้ เพื่อเป็นแนวทางให้ สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร มีการกำหนดการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ ขณะนักศึกษายังไม่สำเร็จการศึกษาไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ..... สาขา/สาขาวิชา (มคอ.1) ในข้อ 10 การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ “สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดให้มีระบบและกลไกการทวนสอบเพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน มีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา..... เป็นอย่างน้อย โดยอาจจัดทำการทวนสอบในระดับรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และระดับหลักสูตร เมื่อได้ดำเนินการทวนสอบแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการทวนสอบเพื่อเป็นหลักฐานการบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้” ซึ่งในแต่ละสาขาวิชาฯ ได้จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิขึ้นมา

ความสำคัญของการทวนสอบ

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาและหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากการทวนสอบจะสะท้อนผลรายวิชาและหลักสูตรดังนี้

1. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่แต่ละรายวิชาได้รับจากการกระจายความรับผิดชอบจากหลักสูตรสู่รายวิชา(Curriculum Mapping) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือส่งเสริมจุดเด่นของผู้เรียนเพื่อพัฒนาตนเองต่อไป
2. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์ผู้สอนในการพัฒนาปรับปรุงการสอนให้ดีกว่าเดิม
3. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทางการศึกษา ผลจากการทวนสอบผลสัมฤทธิ์เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลและการประกันคุณภาพของหลักสูตร

ความหมายของการทวนสอบ

การทวนสอบ หมายถึง การดำเนินการหาหลักฐานด้วยวิธีการใด ๆ เช่น การสังเกต การตรวจสอบ การประเมิน การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อยืนยันพิสูจน์ว่า สิ่งที่กำหนดขึ้นนั้น ได้มีการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งซึ่งจะต้องดำเนินการที่ให้ความมั่นใจได้ว่า มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นที่เข้าใจตรงกันทั้งสถาบันฯ และมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนจนบรรลุผลสำเร็จนั้นคือต้องมีการทวนสอบ ซึ่งผู้ประเมินภายนอกอาจต้องการตรวจสอบด้วยว่าได้มีการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและเชื่อถือได้

กลยุทธ์ที่ใช้โดยปกติทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาในการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่ การตรวจสอบการให้คะแนนจากกระดาษคำตอบข้อสอบของนักศึกษาและงานที่ได้รับมอบหมาย การประเมินหลักสูตรโดยนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา การประเมินภาควิชาและหลักสูตรโดยบุคลากรภายนอก การรายงานเกี่ยวกับทักษะของบัณฑิตโดยผู้รับบัณฑิต

การทวนสอบมาตรฐานบางส่วนอาจจะดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่มีความร่วมมือทางการศึกษา แต่จะมีกระบวนการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับรายละเอียดของการจัดการและความมีประสิทธิภาพของการดำเนินการร่วมกัน อย่างไรก็ตามสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนจะต้องรับผิดชอบในการทวนสอบมาตรฐานเพื่อให้มั่นใจว่าจะรักษามาตรฐานไว้ได้อย่างสม่ำเสมอ(คณะกรรมการการอุดมศึกษา,2552)

การทวนสอบ กับ มคอ. ต่าง ๆ

การทวนสอบได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้ในมคอ. ต่าง ๆ คือ มคอ. 1 มคอ. 2 มคอ. 3 และ มคอ. 5 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) การทวนสอบตามที่ระบุไว้ใน มคอ. 1

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับ..... สาขา/สาขาวิชา...(มคอ.1) จะมีการกำหนดเรื่อง การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ไว้ เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร มีการกำหนดการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้นักศึกษายังไม่สำเร็จการศึกษาไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ..... สาขา/สาขาวิชา (มคอ.1) ในข้อ 10 การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่าง ตัวอย่าง เช่น มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ.2552

ระบุไว้ใน ข้อ 10 การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้

“ สถาบันการศึกษาต้องกำหนดให้มีระบบและกลไกการทวนสอบเพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนมีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิสถาพยาบาลศาสตร์นี้เป็นอย่างน้อยโดยดำเนินการทั้ง การทวนสอบระดับรายวิชา และระดับหลักสูตร กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายใน

10.1 การทวนสอบระดับรายวิชา

สถาบันจะต้องจัดทำ การทวนสอบระดับรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยสถาบันการศึกษาหรือคณะ/วิทยาลัยกำหนดระบบและกลไกในการดำเนินงานเกี่ยวกับการทวนสอบ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการให้คะแนนกับกระดาษคำตอบ รวมทั้งประเมินด้วยวิธีอื่นที่กำหนดในรายละเอียดวิชา รวมทั้งการอุทธรณ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา (ถ้ามี) ซึ่งสถาบันการศึกษาจะต้องมีการวางแผนและรายงานผลการทวนสอบต่อคณะกรรมการบริหารคณะทุกภาคการศึกษา

10.2 การทวนสอบระดับหลักสูตร

ดำเนินการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ครอบคลุม ผลการเรียนรู้ทุกด้านตามมาตรฐานสาขาพยาบาลศาสตร์อย่างเป็นระบบ เพื่อประเมินความสำเร็จของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยมีการประเมินจากหลายแหล่ง รวมถึงการประเมินโดยแหล่งฝึกงาน ผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิตใหม่ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าผู้สำเร็จการศึกษามีผลการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าที่กำหนดในรายละเอียดหลักสูตร”

2) การทวนสอบตามที่ระบุไว้ใน มคอ. 2

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้แจ้งคู่มือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552 มีรายละเอียดเบื้องต้นอธิบายการจัดทำรายละเอียดของ มคอ. 2 ทั้ง 8 หมวด ซึ่งหมวดที่เกี่ยวข้องกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ได้แก่ “ หมวด 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา ข้อ 2 กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา” โดยให้อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ แต่ละรายวิชา เช่น ทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย กระบวนการอาจจะต่างกันไปสำหรับรายวิชาที่แตกต่างกัน หรือสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน ยกตัวอย่าง หลักสูตรพยาบาลศาสตร์

2. กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

2.1 มีคณะกรรมการทวนสอบที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจำนวน 2 ใน 4 คน

2.2 คัดเลือกรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติในทุกสาขาวิชาตามเกณฑ์การคัดเลือกที่

คณะกรรมการทวนสอบกำหนด

2.3 คณะกรรมการฯ ตรวจสอบผลการให้คะแนนกับข้อสอบ รายงาน โครงงานและอื่นๆ ที่ผู้เรียนได้รับมอบหมาย

2.3 คณะกรรมการฯ สัมภาษณ์พยาบาลในแหล่งฝึก การตรวจสอบแบบฟอร์มการให้คะแนนการปฏิบัติงาน (Performance Evaluation) ในหอผู้ป่วย ตรวจสอบแผนการพยาบาลและรายงานกรณีศึกษาในวิชาภาคปฏิบัติที่ผู้เรียนทำเพื่อขอรับการประเมิน

3) การทวนสอบตามที่ระบุไว้ใน มคอ. 3

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้แจ้งคู่มือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552 มีรายละเอียดเบื้องต้นอธิบายการจัดทำรายละเอียดของ มคอ.3 ทั้ง 7 หมวด ซึ่งหมวดที่

เกี่ยวข้องกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ได้แก่ “หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา ในข้อ 7.4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา ที่อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการ ทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของรายวิชา เช่น ทวนสอบจาก คะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย กระบวนการอาจจะต่างกัน ไปสำหรับรายวิชาที่แตกต่างกัน หรือ สำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน” ยกตัวอย่าง หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ วิชา การผดุงครรภ์

หมวดที่ 7 การประเมิน และปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

7.4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

7.4.1 มีคณะกรรมการในสาขาวิชาตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา (คะแนน/เกรด) กับข้อสอบ รายงาน โครงการ และการให้คะแนนพฤติกรรม ของนักศึกษา

7.4.2 รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการหลักสูตร

4) การทวนสอบตามที่ระบุไว้ใน มคอ. 5

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้แจ้งคู่มือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 มีรายละเอียดเบื้องต้นอธิบายการจัดทำรายละเอียดของมคอ.5 ทั้ง 6 หมวด ซึ่งหมวดที่เกี่ยวข้องกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ได้แก่ หมวดที่ 3 สรุปผลการจัดการเรียนการสอน ของรายวิชา ข้อที่ 7 การทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา

5) การทวนสอบตามที่ระบุไว้ใน มคอ. 7

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้แจ้งคู่มือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 มีรายละเอียดเบื้องต้นอธิบายการจัดทำรายละเอียดของมคอ.7 ทั้ง 9 หมวด ซึ่งหมวดที่เกี่ยวข้องกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ได้แก่ หมวดที่ 6 สรุปการประเมินหลักสูตร ในข้อที่ 3 การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ซึ่งกำหนดให้มีการรายงานผลดัชนีบ่งชี้ผลการ ดำเนินงานในข้อที่ 6 คือ มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ที่กำหนดใน มคอ.3 และมคอ.4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา

ระดับของการทวนสอบ

จากรายละเอียดเกี่ยวกับการทวนสอบที่กำหนดไว้ใน มคอ 1 ข้อ 10 กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้อง พัฒนาระบบและกลไกการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อเป็น การยืนยันว่าทุกคนมีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา...และได้ กำหนดให้ดำเนินการทวนสอบทั้งระดับรายวิชาและระดับหลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. การทวนสอบระดับรายวิชา

1.1 การพัฒนาระบบการทวนสอบ

1.1.1 ให้สถาบันการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับ
รายวิชา ขึ้นมา 1 ชุดที่ประกอบด้วย

- (1) กรรมการจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
- (2) กรรมการจากอาจารย์ประจำกลุ่มวิชา
- (3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน (ตามความเหมาะสมของแต่ละวิชาชีพ)

จำนวนกรรมการในแต่ละกลุ่มพิจารณาตามความจำเป็นของปริมาณภาระงานของ
คณะกรรมการ โดยกำหนดให้กรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และอีกหนึ่งคนทำหน้าที่
กรรมการและเลขานุการ

1.1.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา

(1) กำหนดกระบวนการหรือขั้นตอนของการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับ
รายวิชา

(2) กำหนดปฏิทินการดำเนินงานการทวนสอบประจำภาคการศึกษา โดยกำหนด
รายละเอียดของกิจกรรมและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทั้งรายวิชาทฤษฎี
และรายวิชาปฏิบัติ

(3) กำหนดความรับผิดชอบและสิ่งที่อาจารย์ประจำวิชาต้องเตรียมและแจ้งให้ทราบเพื่อ
การเตรียมพร้อมรับการทวนสอบ ได้แก่ คะแนนผลการตรวจผลงาน คะแนนผลการสอบ หรือคะแนนส่วน
อื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของรายวิชา พร้อมหลักฐานที่แสดงที่มาของคะแนนแต่
ละส่วน เช่น กระดาษคำตอบจากการสอบ แบบตรวจผลงาน/ชิ้นงาน แบบประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้
ด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ของรายวิชา

(4) ดำเนินการทวนสอบตามกระบวนการหรือขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้

(5) จัดทำรายงานผลการทวนสอบประจำภาคการศึกษาต่อคณะกรรมการบริหาร
สถาบันการศึกษา

1.2 กระบวนการหรือขั้นตอนการทวนสอบระดับรายวิชา

1.2.1 กำหนดรายวิชาที่จะทวนสอบ เช่น ทุกรายวิชาในหมวดวิชาชีพ สุ่มรายวิชาในหมวด
วิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของ
รายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษา

1.2.2 สุ่มตรวจสอบผลการให้คะแนนแต่ละส่วนตามที่กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการ
เรียนรู้ใน มคอ.3 และ มคอ.4 ของแต่ละรายวิชา โดยพิจารณาการให้คะแนนจากรายงาน ชิ้นงานหรือผลงาน
จากการเรียนรู้ การประเมินพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบประเมินตาม
มาตรฐานการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ หรือแบบประเมินงานอื่น ๆ ที่มอบหมายของรายวิชา

1.2.3 ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของรายวิชา มคอ.5 และ มคอ.6 ที่อาจารย์ประจำวิชาจัดทำเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา มาประกอบการพิจารณาผลการทวนสอบ

1.2.4 กำหนดโครงสร้างและจัดทำรายงานผลการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา ประจำภาคการศึกษา ที่แสดงให้เห็นในภาพรวมว่า คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาเป็นอย่างไร ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละรายวิชาในระดับใด พร้อมแสดงข้อมูลหรือหลักฐานที่ยืนยันว่าผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อให้สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการทวนสอบระดับหลักสูตรได้

2. การทวนสอบระดับหลักสูตร

2.1 การพัฒนาระบบการทวนสอบ

2.1.1 ให้สถาบันการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร ขึ้นมา 1 ชุดที่ประกอบด้วย

- (1) กรรมการจากผู้บริหารวิชาการ
- (2) กรรมการจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
- (3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน

คณะกรรมการทั้งหมด

จำนวนกรรมการในแต่ละประเภทพิจารณาตามความจำเป็นของปริมาณภาระงานของคณะกรรมการ โดยกำหนดให้กรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และอีกหนึ่งคนทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการ

2.1.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร

(1) กำหนดกระบวนการหรือขั้นตอนของการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร เพื่อการตรวจสอบและประเมินความสำเร็จของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

(2) กำหนดปฏิทินการดำเนินงานการทวนสอบประจำปีการศึกษาที่มีผู้สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดของกิจกรรมและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการของผู้เกี่ยวข้อง

(3) กำหนดข้อมูล แหล่งข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล ที่ต้องเก็บรวบรวมและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อการเตรียมพร้อม ได้แก่ รายงานผลการจัดการดำเนินงานของหลักสูตร (มคอ.7) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร แหล่งฝึกปฏิบัติ ผู้ใช้บัณฑิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา และการปฏิบัติงานของบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา

(4) ดำเนินการทวนสอบตามกระบวนการหรือขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้

(5) จัดทำรายงานผลการทวนสอบประจำปีการศึกษาต่อสภาสถาบันการศึกษาหรือต้นสังกัดที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา

2.2 กระบวนการหรือขั้นตอนการทวนสอบระดับหลักสูตร

2.2.1 กำหนดลักษณะข้อมูล แหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล ที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ที่ครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกด้านตามมาตรฐานการเรียนรู้สาขา..... เพื่อประเมินความสำเร็จของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพของสถาบันการศึกษา

2.2.2 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นต้องใช้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้

2.2.3 ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของรายวิชา มคอ.5 และ มคอ.6 และข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงานของหลักสูตร (มคอ.7) ที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจัดทำเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา มาประกอบการพิจารณาผลการทวนสอบ

2.2.4 กำหนดโครงสร้างและจัดทำรายงานผลการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา ที่แสดงให้เห็นในภาพรวมว่า คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นอย่างไร บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามับรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรครบถ้วนเพียงใด พร้อมแสดงข้อมูลหรือหลักฐานที่ยืนยันว่าบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาและการปรับปรุงหลักสูตรที่สถานศึกษารับผิดชอบต่อไป

ส่วนที่ 3

ระบบและกลไกการทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา

เพื่อให้เป็นไปตามข้อบ่งชี้คณะฯหรือหลักสูตร จึงกำหนดระบบและกลไกในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาต่างๆ อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหมด เพื่อให้ได้ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไป โดยมีรูปแบบของระบบและกลไกในการทวนสอบ ดังนี้

1. คณะแต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษารายวิชาในแต่ละปีการศึกษาซึ่งประกอบไปด้วย รองคณบดีฝ่ายวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน กรรมการหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหลักสูตร และ อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหลักสูตร

2. จัดทำคู่มือการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในระดับรายวิชา

3. ให้หลักสูตรที่เปิดดำเนินการจัดส่งรายชื่อรายวิชาที่เปิดสอนในปีการศึกษานั้นๆ โดยแบ่งเป็นภาคการศึกษาต้นและปลาย ไปยังคณะกรรมการทวนสอบฯ

4. คณะกรรมการทวนสอบฯจะดำเนินการสุ่มรายวิชาอย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา โดยแบ่งการสุ่มเป็นภาคการศึกษาต้นและปลายของแต่ละหลักสูตรเพื่อดำเนินการทวนสอบ โดยจะไม่ทำการทวนสอบรายวิชาเดิมที่เคยทวนสอบมาแล้วในปีการศึกษานั้นๆ และพยายามกระจายการทวนสอบให้ครบทุกรายวิชาในหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่กำหนดของหลักสูตร สำหรับรายวิชาศึกษาทั่วไป และรายวิชาพื้นฐาน ควรดำเนินการทวนสอบทุกรายวิชา

5. เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาคณะกรรมการทวนสอบฯจะแจ้งรายชื่อรายวิชาที่จะทวนสอบไปยังหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรประสานงานกับผู้รับผิดชอบรายวิชาในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ได้แก่ มคอ 3 หรือ 4 มคอ 5 หรือ 6 และข้อสอบ รายงาน หรือเอกสารที่รายวิชาทำการประเมินผลการเรียนรู้ ส่งมาให้คณะกรรมการทวนสอบฯหลังจากนั้นคณะกรรมการฯจะกำหนดรูปแบบของการทวนสอบในแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับธรรมชาติหรือบริบทของรายวิชา เช่น การตรวจสอบ การประเมิน การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อยืนยันและพิสูจน์ว่าสิ่งที่กำหนดขึ้นนั้นได้มีการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจได้ว่ามาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นที่เข้าใจตรงกันและมีการจัดการเรียนการสอนจนบรรลุผลสำเร็จ

6. หลังจากการดำเนินการทวนสอบแล้วคณะกรรมการฯจะรายงานผลการทวนสอบให้หลักสูตรทราบเพื่อ หลักสูตรจะได้วางแผนพัฒนาและปรับปรุงรายวิชาและแจ้งผลการพิจารณาของหลักสูตรไปยังผู้รับผิดชอบรายวิชาเพื่อพิจารณาวางแผนพัฒนาและปรับปรุงรายวิชาให้เป็นไปตามความต้องการของหลักสูตรต่อไป และให้กรรมการทวนสอบฯส่งผลการทวนสอบไปยังกรรมการบริหารสูงสุดของคณะฯ อีกทางหนึ่งด้วย

7. คณะฯ พิจารณาผลการทวนสอบและวางแผนพัฒนาและกำหนดทิศทางและนโยบายในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรม	ผลที่ได้	ช่วงเวลา
คณะ	แต่งตั้งกรรมการทวนสอบ	คำสั่งแต่งตั้งกรรมการทวนสอบ	ก่อนเปิดภาคการศึกษา
กรรมการทวนสอบ	ประชุมและจัดทำคู่มือทวนสอบ	คู่มือทวนสอบ	ก่อนเปิดภาคการศึกษา
กรรมการทวนสอบ	ประชุมและเตรียมการทวนสอบ	แผนการดำเนินการทวนสอบ	ก่อนเปิดภาคการศึกษา
	- หลักสูตรส่งรายวิชาที่เปิดสอน		
	- สุ่มรายวิชาจำนวน 25 %		
	- แจ้งข้อวิชาและขอเอกสาร		
กรรมการทวนสอบ	ดำเนินการทวนสอบ	รายงานผลการทวนสอบ	สิ้นสุดภาคการศึกษา
	- สรุปรูปแบบทวนสอบ		
	- ปฏิบัติการทวนสอบ		
	- สรุปผลการทวนสอบ		
	- เขียนรายงานผลการทวนสอบ		
กรรมการทวนสอบ	การรายงานผลการทวนสอบ	รายงานผลการทวนสอบ	สิ้นสุดภาคการศึกษา
	- ผู้รับผิดชอบรายวิชา		
	- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร		
	- กรรมการคณะ		
กรรมการคณะ	ประชุมและสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุง	ผลการประชุมและข้อปรับปรุง	สิ้นสุดภาคการศึกษา
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	ประชุมและสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุง	ผลการประชุมและข้อปรับปรุง	สิ้นสุดภาคการศึกษา
ผู้รับผิดชอบรายวิชา	ประชุมและสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุง	ผลการประชุมและข้อปรับปรุง	สิ้นสุดภาคการศึกษา

ส่วนที่ 4

การดำเนินการทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา

เมื่อกรรมการทวนสอบได้รายวิชาที่จะทำการทวนสอบแล้ว กรรมการจะประสานงานไปเพื่อให้หลักสูตรจัดส่งเอกสารต่าง ๆ มาเพื่อใช้ในการทวนสอบซึ่งประกอบด้วย

1. รายละเอียดของหลักสูตร หรือ มคอ 2
2. รายละเอียดของรายวิชาหรือ มคอ3
3. รายงานผลการดำเนินการของรายวิชาหรือ มคอ5
4. ชิ้นงานที่รายวิชาใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่รายงาน ข้อสอบ บทความ วิชาการ
5. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

วิธีการทวนสอบ

กรรมการทวนสอบอาจเลือกใช้วิธีการทวนสอบต่าง ๆ คือ การทวนสอบจากเอกสารต่าง ๆ การทวนสอบโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน การทวนสอบโดยการสัมภาษณ์นักศึกษา ซึ่งโดยปกติจะทวนสอบจากเอกสารต่าง ๆ ก่อน ถ้าต้องการข้อมูลเพิ่มเติมอาจเลือกใช้การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนหรือนักศึกษา เพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

กระบวนการทวนสอบ

ในการทวนสอบกรรมการทวนสอบจะดำเนินการทวนสอบโดยใช้แนวทางดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของรายวิชา (มคอ 3 หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายของรายวิชา หรือ หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชา หรือ หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล) กับหลักสูตร (มคอ 2 หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล และ curriculum mapping) เพื่อประเมินว่ารายวิชาได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนครอบคลุม ครบถ้วน และตรงตามที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่ รวมถึงความสอดคล้องของแต่ละหมวดที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลในรายวิชา

- ความสอดคล้องของหมวดต่างๆภายในรายวิชา(มคอ. 3) กับหลักสูตร (มคอ. 2 หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล และ curriculum mapping)
- ความสอดคล้องของหมวด 2 จุดมุ่งหมายของรายวิชา หมวด4การพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชา และ หมวด5แผนการสอนและการประเมินผลในรายวิชา (มคอ. 3)

2. การประเมินผลการเรียนรู้ของรายวิชาในด้านต่างๆ และ ผลการประเมินผลการเรียนรู้ของรายวิชาด้านต่างๆ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ความเหมาะสมของรูปแบบวิธีการสอนกับวิธีการประเมินผล และข้อคิดเห็น

3. กรรมการทวนสอบทำการสรุปผลการทวนสอบในภาพรวมของรายวิชา และข้อเสนอแนะในภาพรวมที่ได้จากการทวนสอบรายวิชา

4. กรรมการทวนสอบจัดทำรายงานการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาของหลักสูตร..... เพื่อส่งให้กรรมการหลักสูตรประจำปีการศึกษา..... และคณะกรรมการประจำคณะ..... เพื่อดำเนินการวางแผนการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

การรายงานการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา

ในการจัดทำรายงานผลการทวนสอบจะประกอบด้วยส่วนต่าง คือ

1. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
2. รายวิชาในแผนการศึกษาในหลักสูตรและรายวิชาที่ทวนสอบฯ
3. การกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา
4. ผลการทวนสอบแต่ละรายวิชา (ตามจำนวนรายวิชาที่ทวนสอบ)
5. สรุปผลการทวนสอบรายวิชาของหลักสูตร
6. ภาคผนวก : คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบ

(ตามตัวอย่าง แบบรายงานการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาประจำปีการศึกษา 2556 หลักสูตร สาธารณสุขศาสตรคุณุ์บัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

การสรุปผลการทวนสอบ

แจ้งผลการประเมิน โดย รวบรวมผลการประเมินการทวนสอบในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร พร้อมสรุปภาพรวมให้ผู้รับผิดชอบหรืออาจารย์ประจำหลักสูตรทราบ นอกจากนี้หลักสูตรอาจออกแบบแบบประเมินหรือแบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา เพื่อให้ให้นักศึกษาประเมินตนเองภายหลังสิ้นสุดการเรียนรายวิชาว่า ได้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ของรายวิชามุ่งหวังหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

การนำผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชาไปรายงานผลใน มคอ 5 และ มคอ 7

หลังจากรับทราบผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา

1. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชานำข้อมูล/ผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์มารายงานไว้ใน มคอ.5 หมวดที่ 3 สรุปผลการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา ข้อ 7 การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

2. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหลักสูตรนำรายงานผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์เป็นเอกสารหลักฐานในการประเมินคุณภาพหลักสูตรใน มคอ.7 หมวดที่ 6 สรุปการประเมินหลักสูตร ข้อ 3 การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ดัชนีบ่งชี้ผลการดำเนินงานข้อที่ 6 “มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน มคอ.3 และ มคอ.4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา”
3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหลักสูตรนำรายงานผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชานำไปให้ข้อเสนอในการพัฒนาหลักสูตร ในหมวดที่ 9 แผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาหลักสูตร ข้อ 2 ข้อเสนอในการพัฒนาหลักสูตร
4. กรรมการบริหารสูงสุดของคณะนำผลการทวนสอบไปทบทวนเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายการปรับปรุงหลักสูตร

เอกสารประกอบ

1. ผศ.ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เอกสารอบรมเรื่อง ระบบและกระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์)
2. รศ.ดร.เจียมจิต แสงสุวรรณ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เอกสารอบรมเรื่อง แนวทางการทวนสอบ
3. คณะกรรมการการอุดมศึกษา 2552 เอกสารประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552